

vium omne genus humanum exortum est. Neque ad prophetiæ adimpletionem poterat pertinere homo Christus Jesus ex Adam, ex quo sunt omnes homines; aut ex Noë, ex quo rursus omnes homines: sed ex Abraham, qui tunc electus est in cujus semine benedicerentur omnes gentes, cum jam gentibus plena erat terra. Ascendit autem Lucas, non incipiens ab ipso nati Domini exordio generationes enumerare, sed ab eo loco, ubi eum narrat a Joanne baptizatum. Sicut autem in Domini incarnatione suscipiuntur ab eo generis humani portanda peccata, sic in baptismi consecratione purganda. Itaque ille descendente significans ad peccata portanda, generationes descendens enumerat: iste autem ascendens, significans purgationem peccatorum, non utique suorum, sed nostrorum, ascendens generationes enumerat. Sed ille descendit per Salomonem, in cujus matre peccavit David: iste ascendit per Nathan, alterum filium ejusdem David, per quem a peccato purgatus est. Legimus enim quod Nathan ad eum missus est, ut eum redargueret, et per pœnitentiam sanaretur¹. Occurrerunt ambo sibi in David: ille descendens, iste ascendens: et inde usque ad Abraham vel ab Abraham usque ad David in nulla generatione diversi sunt. Ita Christus et filius David, et filius Abraham, transit ad Deum. Ad Deum quippe nos oportet in baptismo renovatos a peccatorum abolitione reduci.

XXXII. In generationibus sane, quas enumerat Matthæus, quadragenarius numerus eminet. Habent enim istum morem divinæ Scripturæ, ut quod excesserit certos articulos numerorum aliquando non computent. Sic etiam quadringenti anni dicuntur post quos egressus est populus Israël ex Ægypto: cum sint quadringenti triginta. Sic et una generatio quæ quadragenarium numerum excedit,

¹ 2 Reg. xii, 1.

non aufert huic numero principatum¹. Hic autem numerus vitam significat, qua in hac terra laboratur, quandiu peregrinamur a Domino, in qua necessaria est dispensatio temporaliter prædicandæ veritatis. Denarius enim numerus, quo significatur perfectio beatitudinis, quater multiplicatus, propter tempus quadripartitum, et mundum quadripartitum, quadragenarium numerum facit. Propterea quadraginta diebus jejunatum est, et a Moysè, et ab Elia, et ab ipso Mediatore Domino nostro Jesu Christo²: quia in hoc tempore necessaria est a corporalibus illecebris continentia. Quadraginta quoque annos in eremo populus peregrinatus est³: quadraginta diebus diluvium factum est⁴. Quadraginta dies post resurrectionem Dominus cum Discipulis conversatus est, persuadens eis resuscitati corporis veritatem⁵: ubi significavit in hac vita, qua peregrinamur a Domino, quod numerus quadragenarius, sicut dictum est, mystice insinuat necessariam nobis memoriam Dominici corporis, quam in Ecclesia facimus, donec veniat⁶. Ad hanc ergo vitam, quoniam descendit Dominus noster, et Verbum caro factum est, ut traderetur propter delicta nostra, et resurgeret propter justificationem nostram⁷; quadragenarium numerum Matthæus secutus est: ut una generatio quæ ibi excedit quadragenarium numerum, vel non impediatur, sicuti triginta illi anni non impediunt quadringentorum perfectionem; vel hoc etiam ipsa significet, quia ipse Dominus quo juncto fiunt quadraginta-unum, ita descendit ad hanc vitam portaturus peccata nostra, ut tamen ab hac vita, propria et singulari excellentia, qua ita homo est ut etiam Deus sit, inveniatur exceptus. De hoc enim solo dicitur, quod de

¹ Gen. xv, et Act. vii. — ² Deut. ix, 9; 3 Reg. xix, 8, et Matth. iv, 2. — ³ Num. xxxii, 13. — ⁴ Gen. vii, 4. — ⁵ Act. i, 3. — ⁶ 1 Cor. xi, 26. — ⁷ Rom. iv, 25.

nullo homine sancto, quantalibet sapientia justitiaque perfecto, dici potuit aut poterit « Verbum caro factum » est¹. »

XXXIII. Lucas autem qui ex baptismo Domini per generationes ascendit, septuagenarium et septimum numerum complet, incipiens ab ipso Domino nostro per Joseph ascendere, et perveniens ad Deum per Adam : id est, quia in hoc numero abolitio significatur omnium peccatorum, quæ fit in baptismo, non quia ipsi Domino erat quod in baptismo dimitteretur; sed quia sua humilitate quid nobis esset utile commendavit. Et quamvis esset illud baptismum Joannis : in eo tamen sensibilibiter apparuit Trinitas Patris et Filii, et Spiritus sancti, qua consecratus est ipsius Christi baptismus, quo baptizandi erant futuri Christiani : Pater in voce quæ facta est de celo², Filius in ipso homine Mediatore, Spiritus sanctus in columba.

XXXIV. Quare autem septuagenarius et septimus numerus omnia peccata contineat quæ dimittuntur in baptismo, hæc probabilis ratio videtur occurrere; quia denarius numerus perfectionem habet justitiæ et beatitudinis; cum septenaria creatura Creatoris inhæret Trinitati : unde etiam decalogus Legis in decem præceptis consecratus est. Transgressio autem denarii undenario numero significatur : et intelligitur peccatum esse transgressio, cum aliquid amplius homo appetens, justitiæ regulam excedit. Unde et avaritiam radicem omnium malorum dicit Apostolus³. Et animæ a Deo fornicanti, ex ejusdem Domini persona dicitur : « Sperabas si a me discessisses, aliquid » amplius te habituram. » Quia ergo transgressionem, id est, peccatum ad se ipsum refert qui peccat, quia privato quodam suo lætari vult; unde reprehenduntur etiam

¹ Joan. 1, 14. — ² Matth. 3, 16. — ³ 1 Tim. 6, 10.

qui sua quærunt, non quæ Jesu Christi¹, et laudatur charitas non quærens quæ sua sunt², propterea ipse undenarius numerus quo significatur transgressio, non decies multiplicatur, sed septies, et fiunt septuaginta-septem. Non enim ad Conditoris Trinitatem, sed ad ipsam creaturam, id est, ad ipsum hominem pertinet transgressio, quam creaturam septenarius numerus ostendit. Tria propter animum, ubi est quædam imago Trinitatis Creatoris; ibi enim homo ad imaginem Dei factus est : et quatuor propter corpus. Notissima enim sunt quatuor primordia quibus corpus constat. Et cui nota non sunt, potest facile advertere ipsum corpus mundi, in quo corpus nostrum per loca movetur, quatuor habere quasi principales partes, quas etiam Scriptura divina assidue commemorat, Orientem et Occidentem, Meridianum et Aquilonem. Et quoniam peccata vel animo fiunt, sicut in sola voluntate; vel etiam operibus corporis, jam visibilibiter : propterea Amos propheta assidue commemorat Deum minantem ac dicentem : « In » tribus et quatuor impietatibus non aversabor, id est » non dissimulabo³, » Tribus, propter animi; quatuor propter corporis naturam : quibus duobus homo constat.

XXXV. Itaque undecim septies, sicut dictum est, transgressio justitiæ relata ad hominem peccatorem facit numerum septuaginta-septem; quo peccata omnia contineri significantur, quæ per baptismum dimittuntur. Unde Lucas per septuaginta-septem generationes ascendit ad Deum; ostendens reconciliari hominem Deo per abolitionem omnium peccatorum. Inde ipse Dominus Petro interroganti quoties fratri debeat ignoscere : « Dico tibi, in » quit, non septies, sed usque septuagies septies⁴. » Et si quid aliud de his secretis et thesauris mysteriorum Dei, a diligentioribus et dignioribus erui potest. Nos tamen

¹ Philip. 2, 21. — ² 1 Cor. 13, 5. — ³ Amos 1, 2. — ⁴ Matth. xviii, 22.

pro nostro captu, quantum adjuvit et quantum dedit Dominus, pro angustia quoque temporis, quæ potuimus, diximus. Si quis vestrum amplius capit, ad illum pulset, a quo et nos quod capere, quod dicere possumus, sumimus. Illud ante omnia retinete, ut Scripturis sanctis nondum intellectis non perturbemini; intelligentes autem non inflemini: sed et quod non intelligitis, cum honore differatis; et quod intelligitis, cum charitate teneatis.

SERMO LII¹.

De verbis Evangelii Matth. III: *Venit Jesus a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo* etc. De Trinitate.

I. EVANGELICA lectio proposuit nobis unde loquamur ad Charitatem Vestram, tanquam Domini imperio, et vere Domini imperio. Ab illo enim expectavit cor meum tanquam jussionem proferendi sermonis, ut hinc eum intelligerem loqui me velle, quod recitari ipse voluisset. Audiatur ergo studium et devotio vestra, et adjuvet apud ipsum Dominum Deum nostrum laborem meum. Videmus enim et tanquam proposito divino spectaculo contuemur, apud flumen Jordanis commendari nobis Deum nostrum in Trinitate. Cum enim veniret Jesus, et baptizatus esset a Joanne, dominus a servo, (quod fecit ad humilitatis exemplum; in ipsa quippe humilitate ostendit impleri justitiam, quando dicente sibi Joanne: « Ego debeo a te baptizari, et tu venis ad me; » respondit: « Sine modo, ut impleatur omnis justitia¹ : »)

¹ Alias 63 de verbis Domini.

» tia¹ : » cum ergo baptizatus esset, aperti sunt caeli, et descendit super eum Spiritus sanctus in specie columbæ: deinde vox desuper consecuta est: « Hic est Filius meus » dilectus, in quo bene sensi². » Habemus ergo distinctam quodam modo Trinitatem: in voce Patrem, in homine Filium, in columba Spiritum sanctum. Hoc quidem commemorare opus erat; nam videre facillimum est. Evidenter enim, nec ullo dubitationis scrupulo commendatur hæc Trinitas. Nam ipse Dominus Christus in forma servi veniens ad Joannem, utique Filius est: non enim dici potest quod Pater est, aut dici potest quod Spiritus sanctus est. « Venit, inquit, Jesus³: » utique Filius Dei. De columba quis dubitet? Aut quis dicat: Quid est columba? Cum ipsum Evangelium testetur apertissime: « Descendit » super eum Spiritus sanctus in specie columbæ⁴? » De voce autem illa similiter nulla dubitatio quod Patris sit, cum dicit: « Tu es Filius meus⁵. » Habemus ergo distinctam Trinitatem.

II. Et si consideremus loca, audeo dicere, (quamvis timide id dicam, tamen audeo,) quasi separabilem Trinitatem. Cum Jesus venit ad fluvium, ex alio loco in alium locum; columba de cælo descendit ad terram, de alio loco ad alium locum; vox ipsa Patris, nec de terra, nec de aqua sonuit, sed de cælo: tria hæc quasi separantur locis, separantur officiis, separantur operibus. Dicat mihi aliquis: Ostende inseparabilem Trinitatem. Memento catholicum te loqui, catholicis loqui. Fides enim nostra, id est, fides catholica, fides vera, fides recta, non opinione præsumptionis, sed testimonio lectionis collecta, nec hæretica, temeritate incerta, sed Apostolica veritate fundata, hoc insinuat; hoc novimus, hoc credimus. Hoc etsi non

¹ Matth. III, 14, 15. — ² Ibid. 17. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Ibid. 16. — ⁵ Marc. 1, 11.